

Asia: VN/8915/2024

Työ- ja elinkeinoministeriön lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle työnhakijan palveluprosessin ja työnvälityspalveluiden kehittämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Onko teillä yleistä lausuttavaa esityskokonaisuudesta?

-

1. Onko teillä yleistä lausuttavaa palveluprosessista?

-

2. Koetteko alkuhaastattelun järjestämisen määräajan pidentämisen viidestä arkipäivästä kymmeneen arkipäivään kannatettavana?

-

3. Onko täydentävien työnhakukeskustelujen perustuminen asiakkaiden palvelutarpeeseen mielestänne tarkoituksenmukaista?

-

4. Näettekö nykyisestä muistutuskäytännöstä luopumisen ja työnhaun voimassaolon päättyminen ensimmäisestä asioinnin laiminlyönnistä kannatettavana?

-

5. Koetteko työllistymissuunnitelmien sisältöjen määrittelyn olevan palveluprosessin toimivuuden kannalta oleellisia?

-

6. Koetteko asiakkaiden palveluprosessiin sisältyvien asiakastapaamisten sisältöjen määrittelyn olevan palveluprosessin toimivuuden kannalta oleellisia?

-

1. Onko teillä yleistä lausuttavaa työnhakuvelvollisuutta koskevista muutoksista?

-

2. Näettekö, että alennetun työnhakuvelvollisuuden asettamisen yhteydessä arvioitavissa seikoissa on huomioitu oleelliset tekijät?

-

3. Tukeeko työnhakuvelvollisuutta koskevan sääntelyn yksinkertaistaminen ja tietyistä poikkeuksista luopuminen työnhakuvelvollisuuden tarkoituksenmukaista asettamista?

-

4. Työnhakuvelvollisuuteen ehdotettavat muutokset tuovat tietyt asiakasryhmät (esim. osa-aikatyössä olevat sekä henkilöt, joilla on tiedossa myönteinen muutos työnhaun tilanteeseen) yleisen työnhakuvelvollisuuden alentamisen kriteerien piiriin. Näettekö tämän kannatettavana?

-

1. Onko teillä yleistä lausuttavaa työtärjouksiin tehtävistä muutoksista?

-

2. Tukeeko työtärjouksiin heti työnhaun alusta alkaen ehdotettava velvoittavuus työllistymistä ja työtärjousmenettelyn tarkoituksenmukaista toimeenpanoa?

-

3. Selkeyttääkö työtärjouksiin ehdotetut muutokset kokonaisuutena työtärjouksia koskevaa sääntelyä?

-

1. Onko teillä lausuttavaa työnhakijalle tai työvoimaviranomaiselle ehdotetusta velvollisuudesta työnhakuprofiilin laatimiseen ja julkaisemiseen palvelualustalla?

-

2. Onko teillä lausuttavaa työnhakijoiden työnhakuprofiilissa olevien henkilötietojen (koulutus, työkokemus, muu osaaminen ja työtoiveet) julkaisemisvelvollisuudesta ehdotetussa muodossa julkisena tietopalveluna?

-

3. Onko teillä lausuttavaa työnhakuprofiilien tietovarantoa koskevista muutoksista?

-

4. Onko teillä muuta lausuttavaa palvelualustaa tai työnhakuprofiileja koskeviin muutoksiin?

-

1. Onko teillä lausuttavaa koulutusta vailla olevia nuoria koskevista muutoksista? Erityisesti Opetushallitusta ja Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskusta pyydetään muun ohella

arvioimaan esitettyjen muutosten kohderyhmien suuruutta, koska työ- ja elinkeinoministeriöllä ei ole ollut käytettävissään tähän tarvittavia tilastotietoja.

Esityksessä ehdotetaan työttömyysturvalain muuttamista. Esityksen mukaan koulutusta vailla olevilla nuorilla olisi velvollisuus hakea opiskelupaikkoja työttömyysetuuden saamisen tai jatkumisen edellytyksenä. Koulutukseen hakuvelvollisuuden voisi täyttää hakemalla työhön ja itsenäiseen elämään valmentavaan koulutukseen.

Työhön ja itsenäiseen elämään valmentava koulutus on tarkoitettu oppivelvollisuuden suorittamismuodoksi pienelle ryhmälle perusopetuksesta siirtyviä vaikea- ja monivammaisia, jotka eivät pysty tutkintokoulutuksen suorittamiseen ja joilla ei ole oppivelvollisuuden suorittamiseen muita vaihtoehtoja. Työhön ja itsenäiseen elämään valmentavan koulutuksen kohderyhmän opiskelijoilla voi olla vaikea kehitysvamma, muu vamma tai vaikea sairaus, jonka vuoksi tutkintokoulutuksen suorittaminen ja avoimet työmarkkinat eivät ole tavoitteena. Koulutuksen suorittaneiden tavoitteena on jatkosijoittuminen vammaispalvelulaissa määriteltyn vammaisten päivätoimintaan. Koulutuksen perusteiden sisällöt on suunniteltu vahvistamaan vammaisten päivätoiminnassa tarvittavia työtoimintavalmiuksia. Työhön ja itsenäiseen elämään valmentavassa koulutuksessa opiskelee vuosittain noin 1800 opiskelijaa.

Työhön ja itsenäiseen elämään valmentavan koulutuksen suorittaneet ovat useimmiten suorittaneet perusopetuksen pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä ja heidän sosiaaliturvansa ja vammaispalvelulain mukaiset palvelut on jo varmistettu pidennetyn perusopetuksen tai työhön ja itsenäiseen elämään valmentavan koulutuksen päättyessä. Opetushallituksen arvion mukaan työhön ja itsenäiseen elämään valmentavan koulutuksen kohderyhmään kuuluvia tulisi olla työttöminä työnhakijoina vain yksittäisiä poikkeustapauksia.

Opetushallituksen arvion mukaan koulutusta vailla olevien nuorten työnhakijoiden tarpeet ja perusteet hakea työhön ja itsenäiseen elämään valmentavaan koulutukseen eivät ole riittäviä. Koulutusta vailla olevilla nuorilla työnhakijoilla on todennäköisesti lievempiä oppimisen haasteita, kuten lukemisen ja kirjoittamisen vaikeuksia, erilaisia mielenterveyshäiriöitä, neuropsykiatrisia haasteita, käytöshäiriöitä tai päihteiden käyttöä. Työhön ja itsenäiseen elämään valmentavan koulutuksen perusteiden sisällöt eivät ole suunniteltu näiden haasteiden tukemiseen. Koulutusta vailla olevien nuorten työnhakijoiden ei tulisi täyttää koulutukseen hakemisvelvollisuuttaan hakemalla työhön ja itsenäiseen elämään valmentavaan koulutukseen, koska koulutus ei ole tarkoitettu syrjäytymisvaarassa olevien nuorten koulutukseksi.

Esityksessä ehdotetaan, että työllistymissuunnitelmassa ja sitä korvaavassa suunnitelmassa voidaan lisäksi sopia hakemisesta 2) tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettuun koulutukseen. Opetushallituksen näkemyksen mukaan vailla koulutusta olevien nuorten työnhakijoiden koulutukseen hakuvelvollisuuden täyttäminen hakemalla tutkintokoulutukseen valmentavaan koulutukseen olisi sopivampi vaihtoehto. Tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen perusteiden koulutuksen osat soveltuvat erinomaisesti ilman koulutusta

olevien nuorten työnhakijoiden tarpeisiin. Tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa opiskelee vuosittain noin 7 000 opiskelijaa.

Tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa opiskelija voi:

- kehittää opiskelu- ja urasuunnittelutaitoja, tutustua jatkokoulutusvaihtoehtoihin ja eri alojen koulutuksiin
- vahvistaa lukemisen, kirjoittamisen, laskemisen ja digilaitteiden käytön perustaitoja
- korottaa perusopetuksen arvosanoja
- tutustua ja valmentautua ammatillisen koulutuksen tai lukiokoulutuksen opintoihin
- vahvistaa omaa toimintakykyä, hyvinvointia, kotitalousosaamista, arkielämässä tarvittavia perustaitoja ja tutustua erilaisiin vapaa-ajanvietto mahdollisuuksiin.

Tavoitteena on siirtyä tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta tutkintokoulutukseen joko lukioon tai ammatilliseen koulutukseen. Ammatillisessa koulutuksessa voi suorittaa tutkinnon osia tai koko tutkinnon ja erityisen tuen tarpeen mukaisesti osaamisen arviointia voidaan tarvittaessa mukauttaa ja ammattitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteista voidaan poiketa. Opetushallituksen näkemyksen mukaan alueen koulutuksen järjestäjien, elinkeinoelämän ja TE-palvelujen tulisi yhteistyössä varmistaa suoritettavien tutkinnon osien ja tutkintojen soveltuvuus opiskelijan ja alueen työelämän tarpeisiin ja työllistymiseen.

Siirtymällä tutkintokoulutuksesta tutkintoon ja edelleen työelämään tuettaisiin ehdotusta paremmin oikeutta työhön ja julkisen vallan velvollisuutta edistää työllisyyttä.

Esityksen mukaan Suomi on sitoutunut Euroopan unionin neuvoston jäsenvaltioille antamaan suositukseen, jonka mukaan kaikille alle 30-vuotiaille nuorille tarjotaan laadukas työ-, jatkokoulutus-, oppisopimus- tai harjoittelupaikka neljän kuukauden kuluessa työttömäksi joutumisesta tai virallisen koulutuksen päättämisestä (2020/C 372/01). Opetushallitus huomauttaa, että suosituksen toteuttamiseksi tutkintokoulutukseen valmentava koulutus on suosituksen mukainen laadukas koulutusvaihtoehto ilman koulutusta oleville nuorille työnhakijoille.

Opetushallitus ehdottaa muutettavan työttömyysturvalakia koskevaa esitystä seuraavasti:

Haettavat opinnot

Edellä 13 §:n 1 momentissa tarkoitetut opinnot voivat olla:

- 1) tutkintoon johtavaa, ammatillisia valmiuksia antavaa koulutusta;
- 2) tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettuun koulutukseen [pois: työhön ja itsenäiseen elämään valmentavaa koulutusta, jos henkilö tarvitsee opinnoissaan ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 7 §:ssä tarkoitettulla tavalla erityistä tukea sairauden tai vamman vuoksi;]
- 3) ainoastaan peruskoulun oppimäärän suorittaneella 10 §:n 2 momentin 4 kohdassa tarkoitettuja lukio-opintoja;
- 4) sellaista vapaasta sivistystyöstä annetussa laissa tarkoitettussa kansanopistossa tai liikunnan koulutuskeskuksessa tapahtuvaa koulutusta, joka on 10 §:n 2 momentin 10 kohdan perusteella päätoimista opiskelua.

Työllistymissuunnitelmassa ja sitä korvaavassa suunnitelmassa voidaan lisäksi sopia hakemisesta:

- 1) ammatillisesta koulutuksesta annetun lain mukaisiin opintoihin, joiden tavoitteena on ammatillisen perustutkinnon osan suorittaminen;

[pois: 2) tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettuun koulutukseen;]

- 2) maahanmuuttajille tarkoitettuun korkeakouluopintoihin valmentavaan koulutukseen;
- 3) työnantajan kanssa yhteishankintana hankittuun tai vastaavalla tavalla järjestettyyn työvoimakoulutukseen tai muuhun vastaavaan koulutukseen.

2. Onko teillä lausuttavaa työttömyysturvaseuraamuksia koskevista muutoksista?

-

3. Onko teillä lausuttavaa muista työttömyysturvamuutoksista?

-

1. Onko teillä lausuttavaa työllisyysvaikutusarvioihin?

-

2. Onko teillä lausuttavaa liittyen työvoimaviranomaisvaikutuksiin?

-

3. Onko teillä lausuttavaa muista vaikutusarvioista?

-

Muuta lausuttavaa?

-

Sandberg Hannele
Opetushallitus